DLF Dagligvaruleverantörerna

2025-11-05

Till: li.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia: Remisser@regeringskansliet.se

Diarienummer: LI2025/01503

Dagligvaruleverantörerna, DLF:s yttrande om ”Förbättrat genomförande av UTP-direktivets förbud mot sena annulleringar”

DLF är en branschorganisation för företag som producerar och säljer merparten av de dagligvaror som säljs i Sveriges dagligvarubutiker, restauranger och storhushåll. Vårt uppdrag är att skapa förutsättningar för en effektiv, innovativ och hållbar dagligvaruindustri, och vi företräder såväl internationella som nationella dagligvaruleverantörer.

DLF tackar för möjligheten att lämna synpunkter på promemorian om ändring av lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter (”**LOH**”). DLF vill inledningsvis understryka att den föreslagna lagändringen är en direkt följd av att nuvarande lagstiftning inte fullt ut implementerat UTP-direktivet (Europaparlamentets och rådets direktiv [EU] 2019/633 av den 17 april 2019 om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks och livsmedelskedjan) på ett korrekt sätt. Sverige har således inget reellt val utan måste justera lagstiftningen för att undvika överträdelseförfarande från EU-kommissionen.

Harmonisering av lagstiftningen inom EU är ofta positiv när den bidrar till ökad gränsöverskridande handel som främjar en väl fungerande inre marknaden. DLF anser vidare att det generellt är fördelaktigt när leverantörers position förstärks för att hantera obalansen i maktförhållandet mellan köpare och leverantörer.

Förslaget innebär en utvidgning av förbudet mot sena annulleringar, så att det även täcker situationer där en order återkallas med mer än 30 dagars varsel, förutsatt att leverantören inte skäligen kan förväntas finna alternativ avsättning eller användning för produkterna. Detta ligger i linje med artikel 3.1(b) i UTP-direktivet. DLF önskar dock påtala att den föreslagna förändringen kan få oönskade konsekvenser för det svenska näringslivet.

Effekterna av de föreslagna reglerna

Även om lagändringen är nödvändig för att svensk lagstiftning ska harmonisera med UTP-direktivet vill DLF belysa effekterna för svenska företag och den svenska marknaden.

DLF vill särskilt poängtera att avtalsfrihetsprincipen är en grundläggande rättsprincip i svensk civilrätt och en bärande del av det svenska näringslivets struktur. Principen innebär att parter i ett avtalsförhållande i stor utsträckning själva får bestämma innehållet i sina avtal, så länge det inte strider mot tvingande lag eller god sed.

Den föreslagna lagändringen innebär en ytterligare inskränkning i denna frihet, genom att införa ett förbud mot annulleringar även när parterna har avtalat om längre varsel än 30 dagar, om leverantören inte rimligen kan förväntas hitta alternativ avsättning. Detta innebär att även avtal som i sig är förenliga med gällande tidsgränser kan komma att ogiltigförklaras i efterhand, beroende på en bedömning av leverantörens marknadsutsikter. Även om syftet är att skydda svagare parter i livsmedelskedjan, bör det uppmärksammas att

denna typ av reglering kan minska flexibiliteten i kommersiella relationer och skapa osäkerhet kring vad som faktiskt gäller, särskilt i branscher med snabba förändringar i efterfrågan. Det finns en risk att parter avstår från att ingå avtal eller att man tvingas anpassa sina affärsmodeller, vilket kan hämma innovation och effektivitet.

DLF bedömer att de föreslagna reglerna medför ytterligare potentiella negativa effekter för näringslivet. Den nya regeln om att bedöma leverantörens möjlighet till alternativ avsättning vid annulleringar innebär en ökad administrativ börda och rättsosäkerhet, då företagen måste göra individuella bedömningar i varje enskilt fall. Detta kan leda till försiktighet vid orderläggning, särskilt i branscher med snabba förändringar i efterfrågan, och därmed påverka affärsmodeller och flexibilitet negativt. Kostnader för regelefterlevnad, inklusive utbildning och dokumentation, riskerar att öka. Mindre företag kan drabbas särskilt hårt, vilket kan påverka konkurrenskraften. Dessutom kan försiktighet från köparens sida leda till färre och mindre order, vilket indirekt kan påverka leverantörernas försäljning negativt. I vissa fall kan detta även bidra till ökat matsvinn, om produkter tas emot trots att behov saknas.

DLF:s rekommendation

DLF rekommenderar den svenska lagstiftaren att särskilt beakta de potentiellt negativa effekter som är hänförliga till minskad avtalsfrihet. Avtalsfrihetsprincipen är en grundläggande rättsprincip i Sverige, som ger parter stor frihet att själva reglera sina affärsförhållanden. Den föreslagna regleringen innebär en inskränkning i denna frihet, genom att även avtalade annulleringsvillkor kan underkännas i efterhand beroende på en bedömning av leverantörens marknadsutsikter.

DLF anser att det är viktigt att dessa effekter analyseras och kommuniceras tydligt i det fortsatta lagstiftningsarbetet, så att balansen mellan skydd för leverantörer och bibehållen flexibilitet i affärsrelationer upprätthålls. Vi rekommenderar även att lagstiftaren beaktar denna problematik inom ramen för den översyn av UTP-direktivet som pågår inom EU, i syfte att säkerställa att framtida reglering inte i onödan begränsar parternas möjlighet att ingå affärsmässiga och anpassade avtal.

DLF vill särskilt understryka behovet av tydlig vägledning från lagstiftaren kring hur bedömningen av leverantörens möjlighet att finna alternativ avsättning eller användning ska göras. Den osäkerhet som uppstår i och med att en individuell prövning krävs är högst reell och riskerar att skapa rättsosäkerhet för marknadens aktörer.

Vi föreslår därför att lagstiftaren, antingen i den kommande propositionen eller direkt i lagtextens förarbeten, klargör:

- Om prövningen ska göras i det enskilda fallet eller utifrån vad som typiskt sett gäller för den aktuella typen av produkt och marknadssituation.
- Vem som bär bevisbördan för att leverantören inte (eller faktiskt) kan förväntas finna alternativ avsättning.
- Vilka faktorer som bör beaktas i bedömningen, såsom produktens karaktär, säsongsvariationer, distributionskanaler och marknadens struktur.

En sådan vägledning är avgörande för att säkerställa en enhetlig och förutsebar tillämpning av lagen och för att undvika att företag avstår från legitima affärsbeslut av rädsla för sanktionsrisk.

Avslutande kommentarer

DLF vill framhålla att det befintliga förbudet i svarta listan i LOH mot att köpare annullerar en order med kortare varsel än 30 kalenderdagar (eller 5 dagar för vissa sektorer), har bidragit till ökad förutsebarhet för marknadens aktörer. Den tydliga och generella utformningen har underlättat regelefterlevnad och minskat risken för tvister, vilket är positivt för både köpare och leverantörer.

Mot bakgrund av detta är det viktigt att den föreslagna kompletterande regeln inte urholkar denna förutsebarhet. DLF rekommenderar därför att lagstiftaren noggrant beaktar de negativa effekter som följer av

minskad avtalsfrihet, både i det nationella lagstiftningsarbetet och inom ramen för den översyn av UTP-direktivet som pågår inom EU. En väl avvägd reglering bör sträva efter att skydda svagare parter utan att skapa osäkerhet eller begränsa affärsmässig flexibilitet i onödan.

Jörgen Friman
VD

Dagligvaruleverantörerna, DLF